

# Information om Ålandsbanken och dess värdepapperstjänster

## Information om Ålandsbanken Abp

Ålandsbanken Abp har tillstånd att såsom inlåningsbank bedriva kreditinstitutsverksamhet i enlighet med den finska kreditinstitutslagen (610/2014) och hypoteksbanksverksamhet i enlighet med den finska lagen om hypoteksbanksverksamhet (688/2010) samt att tillhandahålla investeringstjänster och sidotjänster i enlighet med den finska lagen om investeringstjänster (747/2012). Ålandsbanken Abp är också registrerad som försäkringsförmedlare hos den finska Finansinspektionen enligt den finska lagen om försäkringsdistribution (234/2018).

Verksamheten i Sverige bedrivs genom Ålandsbanken Abp (Finland), svensk filial.

## Kontaktuppgifter

Ålandsbanken Abp (Finland), svensk filial (nedan Ålandsbanken)

Stureplan 19, 107 81 Stockholm

Organisationsnummer 516406-0781

Växel: +46 (0) 8 791 48 00

Kundservice: +46 (0) 771 415 415

Webbplats: [www.alandsbanken.se](http://www.alandsbanken.se)

E-post: [info@alandsbanken.se](mailto:info@alandsbanken.se)

Ålandsbanken Abp, på engelska Bank of Åland Plc

Nygatan 2, PB 3, AX-22101 Mariehamn

FO-nummer 0145019-3

Säte Mariehamn

## Tillsyn

Ålandsbanken står under tillsyn av den finska Finansinspektionen, Snellmansgatan 6, PB 103, 00101 Helsingfors, [www.finanssivalvonta.fi/sv](http://www.finanssivalvonta.fi/sv).

I vissa frågor står Ålandsbanken även under tillsyn av den svenska Finansinspektionen, Brunnsgatan 3, Box 7821, 103 97 Stockholm, [www.finansinspektionen.se](http://www.finansinspektionen.se).

## Språk

Ålandsbanken tillhandahåller service och dokumentation på svenska.

## Kommunikation mellan bank och kund

Kommunikationen sker via Ålandsbankens webbplats, brev, e-post, Internetkontoret, Mobilbanken, kundmöten och telefon. Vid sändande och mottagande av order används i regel Internetkontoret, kundmöten och telefon.

Telefonsamtal mellan Ålandsbanken och kund spelas in och kommunikation bevaras. Kopior av inspelade samtal och annan bevarad kommunikation med kunden finnstillgängliga på begäran under en period på fem år. Ålandsbanken har rätt att ta ut en skälig avgift för en sådan begäran.

## Värdepapperstjänster

Ålandsbanken tillhandahåller diskretionär portföljförvaltning, icke-oberoende investeringsrådgivning, utförande av order i finansiella instrument, vidarebefordran av order i finansiella instrument samt sidotjänster som avses i den finska lagen om investeringstjänster, t.ex. förvaring av finansiella instrument. Vid investeringstjänsterna diskretionär portföljförvaltning och investeringsrådgivning utför Ålandsbanken en bedömning av den diskretionära förvaltningens eller investeringsrådets lämplighet för kunden. Vid utförande eller vidarebefordran av order i finansiella instrument utför Ålandsbanken i vissa fall en bedömning av kundens kunskap och erfarenhet. Bedömningarna görs i syfte att agera i kundens bästa intresse. En utförligare beskrivning av dessa bedömningar finns nedan.

## Diskretionär portföljförvaltning

Före ingående av avtal om diskretionär portföljförvaltning kommer Ålandsbanken att begära information om kundens kunskap och erfarenhet gällande placeringar, investeringsmål, riskprofil, finansiella situation och eventuella hållbarhetspreferenser (behovsanalys). Den bedömning Ålandsbanken gör på

basis av kundens svar kallas lämplighetsbedömning och bedömningen görs för att kunna anpassa portföljen efter kundens behov. Om Ålandsbanken inte får den begärda informationen från kunden, får Ålandsbanken inte tillhandahålla diskretionär portföljförvaltning. Informationen används även till att bedöma om kunden tillhör målgruppen för de instrument vilka ingår i kundens portfölj.

Ålandsbanken kan i vissa fall lägga ut delar av förvaltningen eller hela portföljer till andra bolag inom koncernen.

Närmare information om Ålandsbankens portföljförvaltningstjänst finns i avtal om portföljförvaltning inklusive dess bilagor.

### Icke-oberoende investeringsrådgivning

Ålandsbanken tillhandahåller icke-oberoende investeringsrådgivning. Ålandsbanken kallar inte sin rådgivning för oberoende rådgivning eftersom Ålandsbanken vill förbehålla sig möjligheten att rekommendera Ålandsbanken Fondbolag Ab:s fonder när det är lämpligt med tanke på kundens omständigheter. Ålandsbanken kan i vissa fall ta emot incitament från produktleverantörer vid tillhandahållande av icke-oberoende rådgivning. Ålandsbanken lämnar både förhands- och efterhandsinformation till kunden om eventuella incitament som ges eller tas emot i samband med kundens placeringar.

Innan Ålandsbanken tillhandahåller investeringsrådgivning inhämtar Ålandsbanken information om kundens kunskap och erfarenhet gällande placeringar, investeringsmål, riskprofil, finansiella situation och eventuella hållbarhetspreferenser (behovsanalys). Utgående från kundens svar utför Ålandsbanken en lämplighetsbedömning. Bedömningen görs för att investeringsråden ska anpassas efter kundens behov. Informationen som kunden lämnar används också till att bedöma att kunden tillhör målgruppen för de instrument som rekommenderas. Om Ålandsbanken inte får den begärda informationen från kunden, får Ålandsbanken inte tillhandahålla investeringsrådgivning.

Ålandsbanken förbinder sig inte att tillhandahålla en regelbunden bedömning av lämpligheten hos de finansiella instrument som rekommenderats kunden vid investeringsrådgivning. Ålandsbanken erbjuder i stället sina Private Banking- och Premium Ban-

king-kunder ett årligt möte med sin rådgivare för en genomgång av kundens situation och placeringar.

### Utförande eller vidarebefordran av order

Vid utförande eller vidarebefordran av order avseende komplexa instrument ska Ålandsbanken bedöma om kunden har nödvändig kunskap och erfarenhet för att förstå risker förknippade med det finansiella instrumentet. Den bedömning Ålandsbanken gör kallas passandebedömning. Inför bedömningen inhämtar Ålandsbanken information om kundens kunskap och erfarenhet.

Ålandsbanken gör denna bedömning även vid utförande eller vidarebefordran av order av icke-komplexa instrument då det utförs på bankens initiativ.

Om kunden inte tillhandahåller Ålandsbanken den begärda informationen eller om informationen som kund lämnar inte är tillräcklig har Ålandsbanken inte möjlighet att bedöma om kunden har tillräcklig kunskap och erfarenhet för att förstå riskerna med instrumentet. Ålandsbanken informerar kunden om detta.

Vid utförande eller vidarebefordran av order på kundens initiativ med icke-komplexa instrument (nedan execution only) bedömer Ålandsbanken inte regelmässigt om kunden har tillräckligt med kunskap och erfarenhet för att förstå risker förknippade med det icke-komplexa finansiella instrumentet. I samband med att Ålandsbanken tillhandahåller execution only, kommer Ålandsbanken, på grund av otillräckliga uppgifter om kunden, i regel inte heller att bedöma om kunden tillhör målgruppen för instrumentet. Orderläggning via Internetkontoret anses i regel alltid uppfylla kriterierna för execution only.

### Urval av finansiella instrument

Premium Banking-kunder tillhandahålls icke-oberoende rådgivning gällande ett urval värdepappersfonder som förvaltas av Ålandsbanken Fondbolag Ab som är ett dotterbolag till Ålandsbanken samt ett brett urval av värdepappersfonder förvaltade av förvaltare utan anknytning till Ålandsbanken, som valts ut av Ålandsbanken Fondbolag Ab:s Manager selection -team.

Private Banking -kunder tillhandahålls icke-oberoende rådgivning gällande ett brett urval av olika typer av finansiella instrument där det kan ingå värdepap-

persfonder som förvaltas av Ålandsbanken Fondbolag Ab, värdepappersfonder förvaltade av förvaltare utan anknytning till Ålandsbanken som valts ut av Ålandsbanken Fondbolag Ab:s Manager selection-team, noterade aktier och depåbevis, skuldinstrument, börshandlade instrument (exempelvis ETF, ETN), standardiserade derivat (exempelvis aktie- och indexderivat), warranter och certifikat.

Ekonomiska förbindelser kan föreligga mellan Ålandsbanken och enheter som tillhandahåller ovan nämnda finansiella instrument.

Icke-oberoende investeringsrådgivning som tillhandahålls Ålandsbankens Private Banking-kunder baserar sig på en analys som görs utifrån ett urval av olika instrumenttyper, geografiska områden, sektorer och risknivåer.

Ålandsbanken erbjuder ett brett utbud av fonder och ETF:er. I utbudet finns breda geografiska fonder med aktier och räntebärande placeringar samt smalare fonder som placerar i exempelvis enskilda länder, branscher eller sektorer från utvalda stora globala fondbolag samt mindre lokala nischförvaltare.

På Ålandsbankens lista över särskilt utvalda fonder återfinns de fonder som bedöms som de främsta i varje enskild sökning, efter att ha genomgått och godkänts enligt en strukturerad kvalitativ och kvantitativ process genomförd av enheten som arbetar med analys och utvärdering av fonder. Hållbarhetsfaktorer, kostnader, avkastning, risk, fondbolagets organisation, filosofi, process och historik är faktorer som bland annat granskas i urvalsprocessen. De särskilt utvalda fonderna följs löpande upp och konkurrensutsätts mot andra fonder tillgängliga i det analysverktyg samt via de fondplattformar som används av Ålandsbanken.

För samtliga investeringsprodukter överväger Ålandsbanken egenskaperna, inklusive kostnader, komplexitet och risker, som är förknippade med de investeringsprodukter som väljs in i utbudet. Investeringsprodukterna ska uppfylla regelverkskrav och vara förenliga med Ålandsbankens olika kundsegments behov och passa in i Ålandsbankens utbud av investeringsprodukter.

Råd gällande direkta aktieplaceringar baseras på investeringsrekommendationer som tas fram av Ålandsbanken Fondbolag Ab:s förvaltningsteam "Nordiska Aktier". Urvalet av aktier som övervägs är

noterade aktier emitterade av bolag i Norden.

Gällande börshandlade instrument, exempelvis ETF:er och ETN:er kan instrument från alla sektorer, geografiska områden och emittenter övervägas.

Ålandsbankens ränteförvaltning genomför kontinuerligt en bred analys av kreditmarknaden där i första hand makroanalysen ligger till grund för analysen. Rekommendationer i skuldinstrument kan ges gällande direktägda nordiska företagsobligationer från olika branscher. Instrumenten kan vara både instrument med låg kreditrisk (AAA till BBB+) (investment-grade) och instrument med högre kreditrisk (BB+ till B-) (high yield).

### Beaktande av hållbarhetsfaktorer

Vid investeringsrådgivning beaktas hållbarhetsfaktorer genom det aktuella utbudet av finansiella produkter som erbjuds för rådgivning. Ålandsbankens investeringsprocess för ansvarsfulla investeringar tillämpas i regel på detta utbud.

Hållbarhetsrisker integreras i processen genom att hållbarhetsfaktorer, såväl möjligheter som risker, bedöms i samband med den finansiella analysen av ett investeringsobjekt. Avseende urvalet av börshandlade fonder (ETF:er) är det dock möjligt att produkter som beaktar hållbarhetsfaktorer inte finns att tillgå för samtliga enskilda sektorer på marknaden.

Ytterligare information om integrering av hållbarhetsrisker i processen för ansvarsfulla investeringar finns att tillgå i Ålandsbankens Policy för integrering av hållbarhetsrisker inom investeringsbeslut och inom investerings- och försäkringsrådgivning på Bankens webbplats.

### Hållbarhetsriskers troliga inverkan på avkastning

Ålandsbankens uppfattning är att bolag med hållbar verksamhet, eller finansiella produkter som beaktar hållbarhetsfaktorer, i ökad utsträckning kommer att prioriteras av konsumenter och investerare. Detta bedöms stöda utvecklingen av dessa bolag eller finansiella produkter jämfört med övriga, icke-hållbara bolag eller finansiella produkter på marknaden. Därför väljer Ålandsbanken inom det utbud av finansiella produkter som rådgivning ges om att inkludera finansiella produkter som är granskade enligt Ålandsbankens process för ansvarsfulla investeringar. Det-

ta kan dock innebära att den finansiella produktens sammansättning avviker från den underliggande marknadens sammansättning, exempelvis på sektor-, bransch- eller bolagsnivå, vilket kan medföra en risk för avvikelser i utvecklingen mellan produkten och den underliggande marknaden. Avvikelsena kan vara både positiva och negativa och de kan uppstå över olika tidsperspektiv. Det är inte möjligt att exakt definiera olika faktorer som inverkar på den framtida utvecklingen.

## Rapportering till kund

Ålandsbankens kunder får regelbundet rapporter om de tjänster som Ålandsbanken tillhandahåller.

När Ålandsbanken har utfört en order för en kunds räkning skickas enligt huvudregel en avräkningsnota till kunden omgående efter utförandet eller senast följande affärsdag.

Alla kunder med finansiella instrument i förvar hos Ålandsbanken får minst kvartalsvis en översikt över de finansiella instrumenten i förvar.

Vid diskretionär portföljförvaltning tillhandahåller Ålandsbanken regelbundet information om tjänstens resultat i enlighet med tjänsteavtalet samt en regelbunden lämplighetsförklaring.

Ålandsbanken rapporterar till kunden om det totala värdet på en diskretionärt förvaltd portfölj minskar med 10 % jämfört med värdet vid senaste rapportering till kund.

Värdenedgång rapporteras även till icke-professionella kunder vars positioner i finansiella instrument som har hävstångseffekt eller eventalförpliktelsetransaktioner minskar i värde med 10 %.

Vid tillhandahållande av investeringsrådgivning till icke-professionella kunder lämnar Ålandsbanken, innan transaktionen genomförs en lämplighetsförklaring. Lämplighetsförklaringen beskriver bedömningen av rådets lämplighet till kunden.

Närmare information om Ålandsbankens rapportering till kund finns i respektive tjänsteavtal. Ifall detta dokument och de tjänste- och produktspecifika avtalen eller villkoren står i konflikt, följer man det som konstaterats i avtalen eller villkoren.

## Priser och avgifter

Vid var tid gällande prislista kan fås på begäran och

finns tillgänglig på Ålandsbankens kontor och webbplats. Villkoren för betalning och annat fullgörande framgår av respektive tjänsteavtal.

I samband med tillhandahållande av investerings-tjänster ger Ålandsbanken information, både på förhand och regelbundet under investeringens varaktighet, om samtliga kostnader och tillhörande avgifter. På kundens begäran lämnar Ålandsbanken närmare information om kostnadsposterna.

I samband med tillhandahållande av investerings-tjänster innehåller Ålandsbanken i vissa fall skatt. Det kan också tillkomma skatter, avgifter och andra kostnader som Ålandsbanken varken påför eller betalar.

## Beskattning

Handel med finansiella instrument medför i regel skattepåföljder för kunden. Beskattningen i anslutning till finansiella tjänster och instrument bestäms utifrån kundens individuella omständigheter. Kunden bör skaffa sig tillräcklig information om beskattning och skattepåföljder redan innan investeringsbeslut fattas. För information om skattepåföljder som enligt svensk lagstiftning uppstår vid ett investeringstillfälle kan kunden vända sig till en skatterådgivare. Kunden bör även beakta att beskattningen av en investering kan ändras med tiden, beroende antingen på en förändring i de individuella omständigheterna eller i skattelagstiftningen.

## Kundklassificering

Ålandsbanken klassificerar sina kunder enligt värdepappersmarknadslagen (2007:528) i tre olika kundkategorier; icke-professionell, professionell och jämbördig motpart. Syftet med klassificeringen är att anpassa investerarskyddet och Ålandsbankens skyldigheter gentemot kund enligt den enskilda kundens förutsättningar. Mera information om detta finns i informationsbladet om kundklassificering.

## Förvaring och skydd av kundmedel

Ålandsbanken är skyldig enligt lag att hålla kunders finansiella instrument avskilda från Ålandsbankens egna.

Finansiella instrument som är förtecknade i kundens depå kan Ålandsbanken i vissa fall låta förteckna och förvara hos annat värdepappersinstitut i Sverige eller i utlandet, så kallat depåförande institut. Förvaring

av kundmedel sker separat från Ålandsbankens egna medel. I regel sker denna förvaring i Ålandsbankens namn för kunders räkning, Kundens fysiska värdepapper förvaras i kundens namn i Ålandsbankens valv.

Vid förteckning och förvaring hos depåförande institut i utlandet kan det på grund av utländsk lag finnas risk att kundens finansiella instrument inte är separerade från det depåförande institutets eller Ålandsbankens egna värdepapper. Risk finns att kundens rättigheter som är knutna till de finansiella instrumenten eller medlen varierar beroende på vilken lagstiftning som blir tillämplig. Skulle den utländska banken bli insolvent gäller olika regler i olika länder.

Ålandsbanken kan inte garantera kvittningsskydd för kundens värdepapper.

En närmare beskrivning av Ålandsbankens förvaring av kundmedel finns i respektive tjänsteavtal.

Om Ålandsbanken skulle försättas i konkurs, och i de fall kundens medel av någon orsak inte skulle vara avskilda från Ålandsbankens, blir bestämmelserna om investerarskydd och insättningsgaranti tillämpliga. En icke-professionell kund kan genom ersättningsfonden eller insättningsgarantifonden få viss ekonomisk ersättning för förlust av sina finansiella instrument och medel som vid konkurs förvaras hos Ålandsbanken tillsammans med Ålandsbankens egna medel.

## Investerarskydd

Ålandsbanken är ansluten till den i Finland lagstadgade ersättningsfonden för investerare. Fonden tryggar utbetalningen av klara och ostridiga fordringar om Ålandsbanken på grund av insolvens eller annan motsvarande omständighet inte kan betala eller överlåta de finansiella instrumenten inom stadgad tid. Fonden ersätter inte förluster orsakade av kursfall eller oriktiga investeringsbeslut. Investerarskyddet från ersättningsfonden kompletteras med skydd från den svenska Riksgälden. Investeraren ersätts med upp till 250 000 kronor.

## Insättningsgaranti

Insättningar omfattas av den i Finland lagstadgade insättningsgarantin. Insättningsgarantin ersätter kontoinnehavarnas insättningar, om dessa blir indisponibla på grund av kreditinstitutets permanenta

betalningssvårigheter. Kontoinnehavarens ersättning är maximalt 100 000 euro per kreditinstitut. Detta innebär att en kontoinnehavarens alla insättningar hos ett och samma kreditinstitut läggs samman vid fastställande av ersättningens storlek. Insättningar i Ålandsbanken Abp och Ålandsbankens svenska filial räknas som insättningar i samma kreditinstitut.

Kundens fordringar omfattas antingen av ersättningsfonden för investerare eller av insättningsgarantifonden. Inga tillgångar omfattas av dubbel garanti. Mer information om investerarskyddet och insättningsgarantin finns i respektive tjänsteavtal.

## Information om intressekonflikter

### Generellt

Ålandsbanken tillhandahåller en heltäckande finansiell service och ett brett utbud av finansiella tjänster där många skilda funktioner ingår inom olika områden. Det medför att intressekonflikter kan uppkomma mellan de intressen som Ålandsbanken eller andra bolag inom Ålandsbankenkoncernen inklusive ledning, personal eller andra relevanta personer företräder och de intressen som kunder till Ålandsbanken företräder eller att en sådan konflikt uppstår mellan olika kunders intressen. Med intressekonflikter avses även sådana intressekonflikter som kan förekomma mellan olika verksamheter inom Ålandsbanken och andra verksamhetsområden inom koncernen.

Exempel på sådana intressekonflikter som skulle kunna uppstå är att Ålandsbanken inklusive ledning och personal enligt ovan:

- erhåller en ekonomisk vinst eller undviker en ekonomisk förlust på kundens bekostnad, exempelvis vid handel för egen räkning,
- har ett annat intresse än kunden avseende resultatet av den tjänst som tillhandahålls kunden eller av den transaktionen som genomförs för kundens räkning,
- tar emot eller kan komma att ta emot incitament av någon annan person än kunden i samband med att en tjänst tillhandahålls kunden, eller
- bedriver samma slags verksamhet som kunden.

Ålandsbanken har vidtagit alla lämpliga åtgärder för att identifiera, förebygga eller hantera intressekonflikter som uppkommer i verksamheten. Några områden som Ålandsbanken identifierat inom vilka poten-

tiella intressekonflikter kan uppstå och där det finns risk för att en eller flera kunders intressen påverkas negativt är följande:

- handel med finansiella instrument för Ålandsbankens räkning samtidigt som handel sker för kunders räkning,
- tillhandahållande av investeringsrådgivning och portföljförvaltning,
- orderhantering,
- ersättning till anställda,
- sidouppdrag och jävsfrågor,
- anställdas privata transaktioner, och
- utläggning av verksamhet.

### Bankens åtgärder

Ålandsbanken har fastställt interna regler för hantering av intressekonflikter där det beskrivs hur intressekonflikter ska hanteras för att undvika att kundens intresse påverkas negativt. De anställda ska alltid i första hand tillvarata kundens intresse. Ålandsbanken ska vid tillhandahållande av investeringstjänster behandla kunder rättvist och i enlighet med god sed utan att missgynna någon kund till förmån för någon annan.

För att undvika att intressekonflikter uppstår har Ålandsbanken vidtagit ett flertal administrativa och organisatoriska åtgärder så som att hålla koncernens olika verksamheter, mellan vilka det kan uppstå intressekonflikter, åtskilda från varandra så att information inte otillbörligt kan utnyttjas i någon annan del av koncernen. Regler om sekretess ska alltid iaktas både internt och externt.

Förutom ovan nämnda åtgärder har ett flertal interna riktlinjer antagits där det anges hur intressekonflikter ska hanteras. Exempel på sådana interna regelverk är riktlinjer för anställdas privata transaktioner, riktlinjer för tillhandahållande av investeringsrådgivning, riktlinje för produktstyrning och tredjepartsersättningar i samband med investeringstjänster och riktlinjer för ersättning till anställda.

Om de befintliga arrangemangen och kontrollerna som Ålandsbanken vidtagit inte räcker för att förhindra att kundens intressen kan komma att påverkas negativt, kommer Ålandsbanken på förhand att informera kunden om intressekonflikten på ett utförligt sätt och på ett sätt som gör det möjligt för kun-

den att förstå och spara information och därefter få möjlighet att fatta beslut om en tjänst eller order ska genomföras.

### Ytterligare information

På kundens begäran tillhandahåller Ålandsbanken närmare uppgifter om Ålandsbankens interna regler för hantering av intressekonflikter.

### Incitament

I Ålandsbankens interna regelverk för hantering av intressekonflikter behandlas även incitament. Med incitament avses betalning eller mottagande av ersättning, avgifter, provisioner och andra förmåner till eller från en tredje part i samband med tillhandahållande av värdepapperstjänster till en kund.

Ålandsbanken får betala eller ta emot incitament endast under vissa förutsättningar. Vid tillhandahållande av diskretionär portföljförvaltning får Ålandsbanken inte ta emot incitament från tredje part. Mindre icke-monetära förmåner är under vissa förutsättningar undantagna. I samband med övriga värdepapperstjänster som Ålandsbanken tillhandahåller får incitament endast betalas till eller tas emot från en tredje part om syftet med avgiften eller provisionen är att höja kvaliteten på värdepapperstjänsten som erbjuds kunden. Ålandsbanken ska i sådana fall lämna kunden tillräcklig information om aktuella incitament på förhand och efter att värdepapperstjänsten utförs. Incitament får inte betalas eller tas emot om det skulle strida mot kundens intressen.

### De typer av incitament som Ålandsbanken i regel erhåller

#### Fonder

För fondinnehav som ingår i diskretionärt förvaltade portföljer tar Ålandsbanken inte emot incitament.

I samband med övriga tjänster får Ålandsbanken som ersättning för distribution av fonder en del av den årliga förvaltningsavgiften som fondbolaget i fråga debiterar av fonden för de fondandelar som förmedlats via Ålandsbanken. Ålandsbanken kan för en del fonder få även teckningsprovision eller tecknings- och inlösenprovision.

Ersättningarnas syfte är att täcka de kostnader som Ålandsbanken har för att förmedla fonderna och möj-

liggör tillhandahållande av ett brett urval av produkter och tjänster av hög kvalitet. Som kvalitetshöjande tjänster tillhandahåller Ålandsbanken exempelvis ett brett och förädlat fondutbud, nischprodukter, fondguide, placeringsrådgivning med rådgivare, portföljgenomgång, personliga möten, marknads- och placeringsinformation samt informationsträffar. Exempel på kvalitetshöjande tjänster återfinns på Ålandsbankens webbplats. De erbjudna tjänsterna kan variera mellan Ålandsbankens olika affärsområden, kundsegment och kunder. Ålandsbanken avtalar med fondbolaget i fråga om storleken på ersättningen som Ålandsbanken tar emot. Både fondens förvaltningsavgift och andelen som återbärs varierar beroende på fondbolag, fond och investerat belopp, men oftast är Ålandsbankens ersättning 40–50 % av förvaltningsavgiften.

Förvaltningsavgiften och eventuella andra avgifter som fondbolaget tar ut för förvaltningen av fonder debiteras av fondens medel. Den ersättning som Ålandsbanken får av fondbolaget innebär således ingen ytterligare kostnad för kunden.

#### Mindre icke-monetära förmåner

Ålandsbanken kan ta emot sådan information och sådant material från motparter utan kostnad, som anses förbättra kvaliteten på tjänsten som Ålandsbanken tillhandahåller kund och som är av en sådan omfattning och art att de sannolikt inte skulle hindra Ålandsbanken från att agera i kundens bästa intresse. Detta innebär att Ålandsbanken har möjlighet att ta emot exempelvis analysmaterial som betalats av en emittent i marknadsföringssyfte, som publicerats för allmänheten eller som är av en så allmän karaktär att förmånen inte kan anses vara betydande.

#### De typer av incitament som Ålandsbanken i regel betalar

Kontakten mellan kunden och Ålandsbanken kan ha förmedlats av en extern samarbetspart till Ålandsbanken. För sådan förmedling kan Ålandsbanken komma att betala en ersättning till den externa samarbetsparten.

#### Diskretionär portföljförvaltning

I samband med att Ålandsbanken tillhandahåller diskretionär portföljförvaltning betalar Ålandsbanken i vissa fall en ersättning till samarbetsparten som hän-

visar kunder till Ålandsbanken. Ofta är ersättningen 50 % av den årliga förvaltningsavgiften. Ålandsbanken förhandlar ersättningens storlek med samarbetsparten utgående från arbetsfördelningen mellan parterna och vardera partens kostnader för att tillhandahålla tjänsten.

Kunden betalar det pris som överenskommit om med Ålandsbanken. Den ersättning samarbetsparten erhåller innebär således ingen ytterligare kostnad för kunden.

# Information om risker och egenskaper avseende finansiella instrument

## Kunden måste vara införstådd med bland annat följande:

- att placeringar eller andra positioner i finansiella instrument sker på kundens egen risk och det är därför viktigt att kunden förstår de finansiella instrumentens egenskaper och risker innan kunden investerar i dem.
- att kunden själv noga måste sätta sig in i värdepappersföretagets allmänna villkor för handel med finansiella instrument och i förekommande fall information i prospekt samt övrig information om aktuellt finansiellt instrument, dess egenskaper och risker.
- att det vid handel med finansiella instrument är viktigt att kunden kontrollerar all rapportering avseende transaktioner och innehav samt omgående reklamera eventuella fel.
- att det är viktigt att fortlöpande bevaka värdeförändringar på innehav av och positioner i finansiella instrument.
- att kunden själv måste initiera de åtgärder som fordras för att minska risken för förluster.

## Risker med finansiella instrument

### Allmänt om risker

Placeringar i finansiella instrument är förknippade med ekonomisk risk, vilket beskrivs i detta informationsdokument. Kunden ansvarar själv för risken i sina placeringar och måste därför själv ta del av och därmed skaffa sig kännedom om de allmänna villkor, faktablad, prospekt eller liknande, som gäller för handel med sådana instrument och om instrumentens egenskaper och risker. Kunden kan få informationen via det värdepappersföretag som kunden har anlitat. Kunden måste också fortlöpande bevaka sina investeringar i sådana instrument. Detta gäller även om kunden fått investeringsrådgivning vid placeringstillfället. Om kunden själv förvaltar sina investeringar och det skulle visa sig behövas, är det kundens eget ansvar att vara beredd att snabbt vidta åtgärder, exempelvis genom att se över sina placeringar och göra en bedömning om det finns skäl att sälja instrument som utvecklas negativt. Det finns en uppdelning på så kallade icke-komplexa finansiella instrument (vanligtvis till exempel aktier och värdepappersfonder) respektive komplexa finansiella instrument (vanligtvis till exempel derivatinstrument). Uppdelningen betyder bland annat att instrumenten är förenade med olika nivåer av risk och det kan också vara svårare att förstå riskerna med komplexa finansiella instrument. När det gäller handel med finansiella instrument är

det också viktigt att beakta den risk det kan innebära att handla med finansiella instrument på en annan handelsplats än en reglerad marknad, där kraven som ställs generellt är lägre.

Finansiella instrument kan ge avkastning i form av utdelning eller ränta. Härutöver kan marknadspriset (kursen) på instrumentet öka eller minska i förhållande till priset när placeringen gjordes. I den fortsatta beskrivningen inräknas i ordet placering även eventuella korta positioner (negativa exponeringar) som tagits i instrumentet, jämför till exempel vad som sägs om blankning i avsnitt 4 nedan. Den totala avkastningen är summan av utdelning eller ränta och prisförändring på instrumentet.

Vad placeraren eftersträvar är naturligtvis en total avkastning som är positiv, det vill säga att placeringen ger vinst, helst så hög som möjligt. Men det finns också en risk att den totala avkastningen blir negativ, det vill säga att det blir en förlust på placeringen. Risken för förlust varierar med olika instrument. Vanligen är möjligheten till vinst på en placering i ett finansiellt instrument kopplad till risken för förlust. Generellt är möjligheten till vinst respektive risken för förlust större ju längre kunden behåller placeringen, men för vissa instrument finns det en rekommenderad innehavstid som kan påverka hur lång tid det är lämpligt att kunden behåller placeringen. I placeringssammanhang används ibland ordet risk som ut-



tryck för såväl förlustrisk som möjligheten till vinst. I den fortsatta beskrivningen används dock ordet risk enbart för att beteckna förlustrisk. Det finns olika sätt att placera som minskar risken. Vanligen anses det bättre att inte placera bara i ett enda eller ett fåtal finansiella instrument, utan att i stället placera i flera olika finansiella instrument. Dessa instrument bör då erbjuda en spridning av riskerna och inte samla risker som kan utlösas samtidigt. En spridning av placeringarna till utländska marknader minskar normalt också risken i den totala portföljen, även om det vid handel med utländska finansiella instrument tillkommer en valutarisk.

### Olika typer av riksbegrepp m. m.

I samband med den riskbedömning som kunden bör göra inför en placering i finansiella instrument, och även fortlöpande under innehavstiden, finns en mängd olika riskbegrepp och andra faktorer som kunden bör beakta och sammanväga. Nedan följer en kort beskrivning av några av de vanligaste riskbegreppen.

**Bolagsspecifik risk** – risken att ett visst bolag går sämre än förväntat eller drabbas av en negativ händelse och de finansiella instrument som är relaterade till bolaget därmed kan falla i värde.

**Branschspecifik risk** – risken att en viss bransch går sämre än förväntat eller drabbas av en negativ händelse och de finansiella instrument som är relaterade till bolag i branschen därmed kan falla i värde.

**Hållbarhetsrisk** – risken att en miljörelaterad, social eller styrningsrelaterad händelse eller omständighet som, om den skulle inträffa, skulle ha en faktisk eller potentiell betydande negativ inverkan på en investerings värde. Exempel på hållbarhetsrisk är konsekvenserna av miljöförstöring, (till exempel förbud som gör att verksamhet måste ställa om eller avvecklas, minskad efterfrågan, svårighet att erhålla finansiering eller fysisk risk som utarmning av resurser och naturkatastrofer), konsekvenser av brott mot mänskliga rättigheter, arbetstagares rättigheter, jämställdhet, korruption och mutor samt konsekvenserna av bristande bolagsstyrning. Det innebär att både miljörelaterade, sociala eller styrningsrelaterade händelser som härrör från exempelvis ett bolags egen verksamhet och sådana som inträffar oberoende av den verksamhet som bolaget bedriver kan innebära en hållbarhetsrisk för bolaget.

**Hävstångseffektsrisk** – konstruktionen av derivatinstrument som gör att det finns en risk att prisutvecklingen på den underliggande egendomen får ett större negativt genomslag i kursen/priset på derivatinstrumentet.

**Kreditrisk** – risken för bristande betalningsförmåga hos exempelvis en emittent eller en motpart. Bristande betalningsförmåga för en emittent eller motpart kan innebära konkurs eller företagsrekonstruktion med offentligt ackord (nedsättning av fordringsbeholdning). Banker, andra kreditinstitut och värdepappersbolag kan i stället bli föremål för resolution. Det innebär att staten kan ta kontroll över institutet och dess förluster kan komma att hanteras genom att dess aktie- och fordringsägare får sina innehav nedskrivna och/eller för fordringsägare sina fordringar konverterade till aktieinnehav (s.k. skuldnedskrivning eller bail-in). Se även avsnitt 7 om produkter som omfattas av ägar- och investeransvar.

**Kursrisk** – risken att kursen/priset på ett finansiellt instrument går ner.

**Legal risk** – risken att relevanta lagar och regler är oklara eller kan komma att ändras.

**Likviditetsrisk** – risken att kunden inte kan sälja eller köpa ett finansiellt instrument vid en viss önskad tidpunkt.

**Marknadsrisk** – risken att marknaden i sin helhet, eller den del därav där kunden har en placering, till exempel den svenska aktiemarknaden, går ner.

**Prisvolatilitetsrisk** – risken för att stora svängningar i kursen/priset på ett finansiellt instrument kan påverka placeringen negativt.

**Ränterisk** – risken att det finansiella instrument kunden placerat i minskar i värde på grund av förändringar i marknadsräntan.

**Skatterisk** – risken att skatteregler och/eller skattesatser är oklara eller kan komma att ändras.

**Valutakursrisk** – risken att en utländsk valuta som ett innehav är relaterat till (exempelvis fondandelar i en fond som placerar i amerikanska värdepapper noterade i USD) försvagas.

## Finansiella instrument

### Fonder och fondandelar

En fond är en "portfölj" av olika finansiella instru-

ment, till exempel aktier och obligationer. Fonden ägs gemensamt av alla som sparar i fonden, andelsägarna, och förvaltas av ett fondbolag eller en AIF-förvaltare. Fondandelsägarna får det antal andelar i fonden som motsvarar andelen insatt kapital i förhållande till fondens totala kapital. Det är viktigt för kunden att ta reda på vilka investeringsregler som gäller för en fond som kunden vill investera i. Detta framgår av fondens informationsbroschyr och faktablad. Varje fondbolag och AIF-förvaltare som förvaltar specialfonder är skyldigt att självmant erbjuda potentiella investerare det faktablad som avser fonden. I faktabladet framgår även fondens risk/avkastningsprofil där sambandet mellan risk och möjlig avkastning i fonden anges i form av en skala mellan 1 och 7, där 7 innebär högst möjlig avkastning men också högst risk för dig som investerare.

Olika slags fonder styrs av olika regelverk:

**Värdepappersfonder** är de fonder som uppfyller det så kallade UCITS-direktivets krav på bland annat placeringsbestämmelser och riskspridning. Såväl svenska som utländska värdepappersfonder (som fått tillstånd i sitt hemland inom EES) får, efter anmälan till behörig myndighet, säljas och marknadsföras fritt i samtliga EES-länder.

**Alternativa investeringsfonder (AIF)** är fonder som har friare investeringsregler eftersom förvaltaren kan investera i fler typer av tillgångar och använda olika investeringsstrategier, utan UCITS-direktivets krav på, exempelvis, riskspridning. Den som förvaltar en AIF kallas för AIF-förvaltare och ska följa reglerna i AIFM-direktivet. Det är särskilt viktigt för kunden att ta reda på vilka investeringsregler som en AIF-kunden avser att investera i kommer att iakttas. Detta framgår av fondens informationsbroschyr/prospekt och faktablad. Alternativa investeringsfonder får inte marknadsföras och säljas fritt till icke-professionella kunder utanför Sverige.

**Svenska specialfonder** är en typ av AIF. De uppfyller delvis UCITS-direktivets krav på bland annat investeringsbestämmelser och riskspridning men har fått tillstånd att på ett eller flera sätt avvika från reglerna i UCITS-direktivet. Det är särskilt viktigt att kunden tar reda på vilka placeringsregler som en svensk specialfond som kunden avser att placera i kommer att iakttas. Svenska specialfonder får inte marknadsföras eller säljas fritt till icke-professionella kunder utanför Sverige.

Kunden kan köpa eller lösa in andelar i olika slags fonder på olika sätt:

Andelarna i en fond kan köpas och lösas in genom värdepappersföretag som distribuerar andelar i fonden eller direkt hos fondbolaget. Vissa fonder handlas dagligen eller månatligen medan andra fonder kan ha förutbestämda tidpunkter då fonden är "öppen" för köp och inlösen, varför det inte alltid är möjligt med regelbunden handel. Ett fondbolag kan i vissa undantagsfall stänga eller senarelägga handeln med andelarna i en fond. Det innebär att om kunden lagt en köp- eller inlösenorden kommer ordern inte utföras förrän handeln med fonden är i gång igen. För att få stänga en fond för handel krävs det att det finns "särskilda omständigheter" eller "särskilda skäl", exempelvis att en marknad fungerar otillfredsställande så att en fond får likviditetsproblem. Ett fondbolags möjlighet att stänga en fond för handel ska framgå av fondens fondbestämmelser.

Andelarnas aktuella värde beräknas regelbundet av fondbolaget och baseras på kursutvecklingen av de finansiella instrument som ingår i fonden. Det kapital som placeras i en fond kan både öka och minska i värde och det är därför inte säkert att placeraren får tillbaka hela det insatta kapitalet. För fonder med en basvaluta annan än SEK tillkommer en valutarisk vid handel av fondandelar.

En s.k. **ETF (Exchange Traded Fund)**, eller **börshandlad fond**, skiljer sig från hur en vanlig fond handlas. Andelar i ETF:er handlas över börsen på samma sätt som man handlar aktier. Dock kan de i vissa fall även köpas och lösas in direkt hos fondbolaget.

Olika fonder har olika placeringsinriktning. Med placeringsinriktning menas vilken typ av finansiella instrument som fonden placerar i. Nedan redogörs i korthet för några av de vanligaste typerna av placeringsinriktningar för fonder. Utöver dessa finns det även fonder som placerar i speciella branscher, marknader och regioner.

I **aktiefonder** placeras allt eller huvudsakligen allt kapital i aktier eller aktierelaterade finansiella instrument. Förvaltningen av fonden sker efter analys av förväntningar om framtida marknadsutveckling. Att placera i en aktiefond, som har placerat i flertalet olika aktier, minskar den bolagsspecifika risken för placeraren jämfört med risken för aktieägaren som direktinvesterar i en eller i ett fåtal aktier. Därutöver

slipper andelsägaren att själv välja ut, köpa, sälja och bevaka aktierna och annat förvaltningsarbete runt detta.

I **räntefonder** investeras allt eller huvudsakligen allt kapital i obligationer eller räntebärande instrument. Principen för räntefonder är densamma som för aktiefonder: placering sker i olika räntebärande instrument för att få riskspridning i fonden och förvaltningen i fonden sker efter analys av förväntningar om framtida ränteutveckling.

I **blandfonder** kan kapitalet placerats i såväl aktier, räntebärande instrument som andra fonder.

I **indexfonder** förvaltas inte fondkapitalet aktivt, utan kapitalet placeras i stället i finansiella instrument som följer sammansättningen i ett visst bestämt index.

I **fond-i-fonder** placeras kapitalet i andra fonder. En fond-i-fond kan ses som ett alternativ till att själv välja att placera i flera olika fonder. En placerare kan därmed uppnå den riskspridning som en väl sammansatt egen fondportfölj kan ha. Det finns fond-i-fonder med olika placeringsinriktningar och risknivåer.

**Hedgefonder** är AIF:er med mycket fria investeringsregler, som kan ge förvaltaren möjlighet att placera i fler typer av tillgångar och använda i stort sett vilka placeringsstrategier som helst. *Hedge* betyder skydda på engelska. Trots att hedging är avsett att skydda mot oväntade förändringar i marknaden kan en hedgefond vara en fond med hög risk, då hedgefonder ofta är högt belånade. Skillnaderna är dock stora mellan olika hedgefonder och det finns även hedgefonder med låg risk. Tanken med hedgefonder är att placeraren ska kunna få avkastning oavsett om marknaderna går upp eller ner. Placeringsinriktningen kan vara allt från aktier, valutor och räntebärande instrument till olika arbitragestrategier (spekulation i förändringar av till exempel räntor och/eller valutor). Hedgefonder använder sig ofta av derivat i syfte att öka eller minska fondens risk. Blankning är också ett vanligt inslag. Läs mer om derivatinstrument i avsnitt 2.13 och blankning i avsnitt 4

För ytterligare information om fonder, se Fondbolagens Förenings webbplats, [www.fondbolagen.se](http://www.fondbolagen.se).

## Aktier

### Aktier och aktiebolag

Aktier i ett aktiebolag ger ägaren rätt till en andel av

bolagets aktiekapital. Går bolaget med vinst lämnar bolaget vanligen utdelning på aktierna. Aktier ger också rösträtt på bolagsstämman, som är det högsta beslutande organet i bolaget. Ju fler aktier ägaren har desto större andel av kapitalet, utdelningen och rösterna har aktieägaren. Beroende på vilken serie som aktierna tillhör kan rösträtten variera. Aktiebolag kan antingen vara publika eller privata. Endast publika bolag får låta aktierna handlas på en handelsplats.

### Aktiekursen

Kursen (priset) på en aktie påverkas i första hand av utbudet respektive efterfrågan på den aktuella aktien vilket i sin tur, åtminstone på lång sikt, styrs av bolagets framtidsutsikter. En akties värdering grundas främst på marknadens analyser och bedömningar av bolagets möjligheter att göra framtida vinster. Den framtida utvecklingen i omvärlden av konjunktur, teknik, lagstiftning, konkurrens och så vidare avgör hur efterfrågan blir på bolagets produkter eller tjänster och är därför av grundläggande betydelse för kursutvecklingen på bolagets aktier.

Det aktuella ränteläget spelar också en stor roll för prissättningen. Om marknadsräntorna stiger ger räntebärande finansiella instrument, som ges ut samtidigt (emitteras), bättre avkastning. Normalt sjunker då kurserna på aktier som handlas regelbundet och på redan utgivna räntebärande instrument. Skälet är att den ökade avkastningen på nyemitterade räntebärande instrument relativt sett blir bättre än avkastningen på aktier, och på utgivna räntebärande instrument. Dessutom påverkas aktiekurserna negativt av att räntorna på bolagets skulder ökar när marknadsräntorna går upp, vilket minskar vinstutrymmet i bolaget.

Också andra förhållanden som är knutna direkt till bolaget, till exempel förändringar i bolagets ledning och organisation, produktionsstörningar med mera kan påverka bolaget negativt. Aktiebolag kan i värsta fall gå så dåligt att de måste försättas i konkurs. Aktiekapitalet, det vill säga aktieägarnas insatta kapital, är det kapital som då först används för att betala bolagets skulder. Detta leder oftast till att aktierna i bolaget blir värdelösa.

Även kurserna på vissa större utländska reglerade marknader eller handelsplatser inverkar på kurserna i Sverige, bland annat därför att flera svenska aktiebolag är noterade även på utländska marknadsplatser

och prisutjämnningar sker mellan marknadsplatserna. Kursen på aktier i bolag som tillhör samma branschsektor påverkas ofta av förändringar i kursen hos andra bolag inom samma sektor. Denna påverkan kan även gälla för bolag i olika länder.

Aktörerna på marknaden har olika behov av att placera kontanter (likvida medel) eller att få fram likvida medel. Dessutom har de ofta olika mening om hur kursen borde utvecklas. Dessa förhållanden, som även innefattar hur bolaget värderas, bidrar till att det finns såväl köpare som säljare. Är placeringarna däremot samstämmiga i sina uppfattningar om kursutvecklingen så vill de antingen köpa och då uppstår ett köptryck från många köpare, eller så vill de sälja och då uppstår ett säljtryck från många säljare. Vid köptryck stiger kursen och vid säljtryck faller den.

En akties omsättning, det vill säga hur mycket som köps och säljs av en viss aktie, påverkar i sin tur aktiekursen. Vid hög omsättning minskar skillnaden, även kallad spread, mellan den kurs som köparna är beredda att betala (köpkursen) och den kurs som säljarna begär (säljkursen). En aktie med hög omsättning, där stora belopp kan omsättas utan större inverkan på kursen, har en god likviditet och är därför lätt att köpa respektive att sälja. Bolagen på de reglerade marknadernas listor har ofta en högre likviditet. Olika aktier kan under dagen, eller under längre perioder, uppvisa olika rörlighet (volatilitet) i kurserna, det vill säga upp- och nedgångar samt storlek på kursförändringarna.

De kurser som aktierna har handlats till (betalkurser), såsom högst/lägst/senast betalt under dagen samt sist noterade köp-/säljkurser samt uppgifter om handlad volym publiceras bland annat i de flesta större dagstidningarna och på olika internetsidor som upprättas av marknadsplatser, värdepappersföretag och medieföretag. Hur aktuella dessa kursuppgifter är kan variera beroende på sättet de publiceras på.

### Olika aktieserier

Aktier i ett bolag kan finnas i olika serier, vanligen A- och B-aktier med olika rösträtt. A-aktier ger normalt en röst medan B-aktier ger en begränsad rösträtt, oftast en tiondels röst. Skillnaderna i röststyrka beror bland annat på att man vid ägarspridning vill värna om grundarnas eller ägarnas inflytande över bolaget genom att ge dem en starkare rösträtt. Nya aktier som ges ut får då ett lägre röstvärde än den ursprung-

liga A-serien och betecknas med B, C eller D etc.

### Marknadsintroduktion, privatisering och uppköp

Marknadsintroduktion (på engelska Initial Public Offering, IPO) innebär att aktier i ett bolag introduceras på aktiemarknaden, det vill säga upptas till handel på en reglerad marknad eller en annan handelsplats. Allmänheten erbjuds då att teckna (köpa) aktier i bolaget. Oftast rör det sig om ett befintligt bolag, som inte tidigare handlats på en reglerad marknad eller annan handelsplats, där ägarna beslutat att vidga ägarkretsen och underlätta handeln i bolagets aktier.

Om ett statligt ägt bolag introduceras på marknaden kallas detta för privatisering.

Uppköp tillgår i regel så att någon eller några investerare erbjuder aktieägarna i ett bolag att sälja sina aktier på vissa villkor. Om uppköparen får in 90 % eller mer av antalet aktier i det uppköpta bolaget, kan uppköparen begära tvångsinlösen av kvarstående aktier från de ägare som ej accepterat uppköpserbjudandet. Vid tvångsinlösen efter ett uppköpserbjudande ska lösenbeloppet motsvara det erbjudna vederlaget i uppköpserbjudandet, om inte särskilda skäl motiverar något annat.

### Emissioner

Om ett aktiebolag vill utvidga sin verksamhet krävs ofta ytterligare aktiekapital. Detta skaffar bolaget genom att ge ut nya aktier genom en nyemission. Oftast får de gamla ägarna teckningsrätter som ger företräde att teckna aktier i en nyemission. Antalet aktier som får tecknas sätts normalt i förhållande till hur många aktier ägaren tidigare hade. Tecknaren måste betala ett visst pris (emissionskurs), oftast lägre än marknadskursen, för de nyemitterade aktierna. Direkt efter det att teckningsrätterna – som normalt har ett visst marknadsvärde – avskilts från aktierna, sjunker vanligen kursen på aktierna. Samtidigt ökar antalet aktier för de aktieägare som tecknat. De aktieägare som inte tecknar kan, under teckningstiden som oftast pågår några veckor, sälja sina teckningsrätter på den marknadsplats där aktierna handlas. Efter teckningstiden förfaller teckningsrätterna och blir därmed obrukbara och värdelösa.

Aktiebolag kan även genomföra så kallad riktad nyemission, vilket genomförs som en nyemission men

enbart riktad till en viss krets investerare. Aktiebolag kan även genom så kallad apportemission ge ut nya aktier för att förvärva andra bolag, affärsrörelser eller tillgångar i annan form än pengar. Såväl vid riktad nyemission som vid apportemission sker utspädning av befintliga aktieägares andel av antalet röster och aktiekapital i bolaget, men antalet innehavda aktier och marknadsvärdet på det placerade kapitalet påverkas normalt inte.

Om tillgångarna eller de reserverade medlen i ett aktiebolag har ökat mycket i värde, kan bolaget föra över en del av värdet till sitt aktiekapital genom en så kallad fondemission. Vid fondemission tas det hänsyn till antalet aktier som varje aktieägare redan har. Antalet nya aktier som tillkommer genom fondemissionen sätts i förhållande till hur många aktier ägaren tidigare hade. Genom fondemissionen får aktieägaren fler aktier, men ägarens andel av bolagets ökade aktiekapital förblir oförändrad. Kursen på aktierna sänks vid en fondemission, men genom ökningen av antalet aktier bibehåller aktieägaren ett oförändrat marknadsvärde på sitt placerade kapital. Ett annat sätt att genomföra fondemission är att bolaget skriver upp kvotvärdet på aktierna. Aktieägaren har efter uppskrivning ett oförändrat antal aktier och marknadsvärde på sitt placerade kapital.

### Kvotvärde, split och sammanläggning av aktier

En akties kvotvärde är den andel som varje aktie representerar av bolagets aktiekapital. En akties kvotvärde erhålls genom att dividera aktiekapitalet med det totala antalet aktier. Ibland vill bolagen ändra kvotvärdet, till exempel därför att kursen har stigit kraftigt. Genom att dela upp varje aktie på två eller flera aktier genom en så kallad split, minskas kvotvärdet och samtidigt sänks kursen på aktierna. Aktieägaren har dock kvar sitt kapital oförändrat, men detta är fördelat på fler aktier som har ett lägre kvotvärde och en lägre kurs per aktie.

Omvänt kan en sammanläggning av aktier, så kallad omvänd split, göras om kursen sjunkit kraftigt. Då slås två eller flera aktier samman till en aktie. Aktieägaren har dock efter en sammanläggning av aktier samma kapital kvar, men detta är fördelat på färre aktier som har ett högre kvotvärde och en högre kurs per aktie.

### Special Purpose Acquisition Companies (SPAC)

Special Purpose Acquisition Companies (SPAC-bolag) är skalbolag som noteras på en handelsplats med intentionen att i framtiden förvärva en inkomstdrivande affärsverksamhet, till exempel ett annat bolag. Bakom SPAC-bolagen står ofta personer med gedigen erfarenhet och kunskap om den ekonomiska sektorn. Det är expertisen hos denna bolagsledning som ska locka till sig investerare att investera kapital i SPAC-bolaget för att möjliggöra för bolagsledningen att i framtiden genomföra bolagsförvärv som kan generera inkomster. Den som placerar kapital i ett tomt SPAC-bolag gör det således utan vetskap om vad det är för typ av verksamhet som SPAC-bolaget kommer att bedriva i framtiden.

Ett SPAC-bolags livscykel delas vanligtvis upp i tre faser:

1. Det första steget är en marknadsintroduktion där investerare erbjuds möjlighet att teckna aktier i det tomma SPAC-bolaget som ska noteras.
2. Det andra steget är när det noterade SPAC-bolaget söker efter ett målbolag att förvärva.
3. Det tredje och sista steget är förvärvet av målbolaget som vanligtvis genomförs genom en fusion.

SPAC-bolagets olika faser är förknippade med olika nivåer av risk. Generellt sett är de två första faserna förknippade med högst risk. Detta är för att placeringen i detta skede enbart är spekulativ – placeraren vet inte med säkerhet vilken verksamhet som kommer bedrivas av bolaget och kan inte heller göra några konkreta analyser av vad bolagets framtida inkomster och kostnader kan komma att uppgå till. Därutöver är placeraren exponerad mot förvärvsrelaterade risker eftersom denne inte vet när det tilltänkta bolagsförvärvet kommer att ske (eller ens om det över huvud taget kommer att ske). SPAC-bolagen har ibland som mål att ett bolagsförvärv ska ske inom exempelvis 36 månader från marknadsintroduktionen, men SPAC-bolaget kan inte lämna några garantier därom. Det finns således en risk att det tomma SPAC-bolaget tvingas träda i likvidation och avnoteras från handelsplatsen utan att ett bolagsförvärv ens lyckas genomföras.

Om SPAC-bolaget hittar ett lämpligt målbolag och lyckas förvärva det övergår dock SPAC-bolagets risk-

profil till den hos ett vanligt noterat aktiebolag.

### **Indexobligationer/ Aktieindexobligationer**

Indexobligationer/aktieindexobligationer är obligationer där avkastningen i stället för ränta är beroende av till exempel ett aktieindex. Utvecklas indexet positivt följer avkastningen med. Vid en negativ indexutveckling kan avkastningen utebli. Indexobligationer benämns ofta också som kapitalskyddade produkter. Med detta begrepp avses att, oavsett om produkten ger avkastning eller inte så återbetalas det nominella beloppet, vanligtvis investeringsbeloppet minskat med eventuellt erlagd överkurs på inlösendagen. Indexobligationen har på så sätt en begränsad förlustrisk jämfört med till exempel aktier och fondandelar.

Risken med en placering i en aktieindexobligation kan, förutom eventuellt betald överkurs och kostnader, definieras som den alternativa avkastningen, det vill säga den avkastning som investeraren skulle ha fått på det investerade beloppet om denne investerade kapitalet någon annanstans. Observera att kapitalskyddet inte gäller om emittenten försätts i konkurs eller blir föremål för företagsrekonstruktion med offentligt ackord (nedsättning av fordringsbeloppet).

Indexobligationer kan ha olika benämningar som aktieindexobligationer, SPAX, aktieobligationer, kreditkorgsobligationer, räntekorgsobligationer, valutakorgsobligationer och så vidare beroende på vilket underliggande tillgångsslag som bestämmer obligationens avkastning.

### **Depåbevis**

Svenskt depåbevis är ett bevis om rätt till utländska aktier, som utgivaren av beviset förvarar/innehar för innehavarens räkning. Depåbevis handlas precis som aktier på en reglerad marknad eller handelsplats och prisutvecklingen följer vanligtvis prisutvecklingen på den utländska marknadsplats där aktien handlas. Utöver de generella risker som finns vid handel med aktier eller andra typer av andelsrätter bör eventuell valutakursrisk beaktas.

#### **Konvertibler**

Konvertibler (konverteringslån eller konvertibler) är räntebärande värdepapper (lån till utgivaren/emittenten av konvertibeln) som inom en viss tidsperiod kan bytas ut mot aktier. Avkastningen på konverti-

blerna, det vill säga kupongröntan, är vanligen högre än utdelningen på utbytesaktierna. Konvertibelkursen uttrycks i procent av det nominella värdet på konvertibeln.

### **Omvända konvertibler**

Omvända konvertibler är ett mellanting mellan en ränte- och en aktieinvestering. Den omvända konvertibeln är knuten till en eller flera underliggande aktier eller index. Denna investering ger en ränta, det vill säga en fast, garanterad avkastning. Om de underliggande aktierna eller indexen utvecklas positivt återbetalas det investerade beloppet plus den fasta avkastningen. Om de underliggande aktierna eller indexen däremot skulle falla, finns det en risk att innehavaren i stället för det investerade beloppet, utöver en på förhand fastställd avkastning kan få en eller flera aktier som ingår i den omvända konvertibeln eller motsvarande kontantlikvid.

### **Aktieoptioner och aktieindexoptioner**

Aktieoptioner finns av olika slag. Förvärvade köpoptioner (på engelska call options) ger innehavaren rätt att inom en viss tidsperiod köpa redan utgivna aktier till ett på förhand bestämt pris. Säljoptioner (på engelska put options) ger omvänt innehavaren rätt att inom en viss tidsperiod sälja aktier till ett på förhand bestämt pris. Mot varje förvärvat option svarar en utfärdad option. Risken för den som förvärvar en option är att den minskar i värde eller förfaller värdelös på slutdagen, om inte riskbegränsande åtgärder vidtas. I det senare fallet är den premie som betalas för optionen vid förvärvet helt förbrukad. Utfärdaren av en option löper en risk som i vissa fall kan vara obegränsat stor, om inte riskbegränsande åtgärder vidtas. Kursen på optioner påverkas av kursen på motsvarande underliggande aktier eller index, men oftast med större kurssvängningar och prispåverkan än dessa.

Den mest omfattande handeln i aktieoptioner sker på de reglerade marknaderna. Där förekommer även handel med aktieindexoptioner. Dessa indexoptioner ger vinst eller förlust direkt i kontanter (kontantavräkning) utifrån utvecklingen av ett underliggande index. Se även avsnitt 2.11 om derivat.

### **Aktieterminer och aktieindexterminer**

En termin innebär att parterna ingår ett ömsesidigt bindande avtal med varandra om köp respektive för-

säljning av en underliggande tillgång till ett på förhand avtalat pris och med leverans eller annan verkställighet, till exempel kontantavräkning, av avtalet vid en i avtalet angiven tidpunkt (stängningsdagen). Någon premie betalas inte eftersom parterna har motsvarande skyldigheter enligt avtalet.

Det finns två huvudsakliga typer av terminer och de kallas för futures och forwards. Skillnaden mellan en future och en forward består i hur avräkningen går till, det vill säga när man som part i ett kontrakt får betalt eller betalar beroende på om positionen gett vinst eller förlust. För en future sker en daglig avräkning i form av löpande betalningar mellan köpare och säljare på basis av värdeförändringen dag för dag av underliggande tillgång. För en forward sker avräkning först i anslutning till instrumentets slutdag.

Se även avsnitt 2.11 om derivat.

### Warranter

Handel förekommer också med vissa köp- och säljoptioner med längre löptider, i Sverige vanligen kallade warranter. Warranter kan utnyttjas för att köpa eller sälja underliggande aktier eller i andra fall ge kontanter om kursen på underliggande aktie utvecklas på rätt sätt i förhållande till warrantens lösenpris. Teckningsoptioner (på engelska subscription warrants) avseende aktier kan inom en viss tidsperiod utnyttjas för teckning av motsvarande nyutgivna aktier. Se även avsnitt 2.10 om derivat.

### Hävstångscertifikat

Hävstångscertifikat, som ofta kallas enbart certifikat eller i vissa fall bevis, är ofta en kombination av exempelvis en köp- och en säljoption och är beroende av en underliggande tillgång, exempelvis en aktie, ett index eller en råvara. Ett certifikat har inget nominellt belopp. Hävstångscertifikat ska inte förväxlas med till exempel företagscertifikat, vilket är ett slags skuldebrev som kan ges ut av företaget i samband med att företaget lånar upp pengar på kapitalmarknaden.

En utmärkande egenskap för hävstångscertifikat är att relativt små kursförändringar i underliggande tillgång kan medföra avsevärda förändringar i värdet på innehavarens placering. Dessa förändringar i värdet kan vara till investerarens fördel, men de kan också vara till investerarens nackdel. Innehavare bör vara särskilt uppmärksamma på att hävstångscertifikat

kan falla i värde och även förfalla helt utan värde. Hela eller delar av det investerade beloppet kan förloras. Motsvarande resonemang kan i många fall gälla även för optioner och warranter. Se även avsnitt 2.11 om derivat.

### Ränterelaterade instrument

Ett räntebärande finansiellt instrument är en fordringsrätt på utgivaren (emittenten) av ett lån. Avkastning lämnas vanligtvis i form av ränta. Det finns olika former av räntebärande instrument beroende på vilken emittent som gett ut instrumentet, den säkerhet som emittenten kan ha ställt för lånet, löptiden fram till återbetalningsdagen och formen för utbetalning av räntan. En vanlig typ av räntebärande finansiellt instrument är obligationer. Obligationer kan till exempel utfärdas av bolag (företagsobligationer), en stat (statsobligationer) eller en kommun (kommunobligationer), i stället för annan typ av skuldfinansiering. Obligationer är löpande skuldebrev som intygar att innehavaren har lånat ut pengar till den som har utfärdat obligationen. Det finns olika typer av obligationer och det är viktigt att kunden som placerare förstår vilken typ av obligation kunden kommer att placera i och vilka risker investeringen innebär. Se nedan om olika typer av räntebärande instrument och risker.

Risken i ett räntebärande instrument utgörs dels av den kursförändring (kursrisk) som kan uppkomma under löptiden på grund av att marknadsräntorna förändras, dels att emittenten kanske inte klarar att återbetala lånet (kreditrisk). Lån för vilka fullgod säkerhet för återbetalningen har ställts är typiskt sett mindre riskfyllda än lån utan säkerhet. Generellt anses risken för förlust på räntebärande instrument vara lägre än för aktier. Ett räntebärande instrument utgivet av en emittent med hög kreditvärdighet kan således vara ett bra alternativ för den som vill minimera risken att sparkapitalet minskar i värde och kan vara att föredra vid ett kortsiktigt sparande. Även vid långsiktigt sparande där kapitalet inte ska äventyras, till exempel för pensionsåtaganden, är inslag av räntebärande investeringar mycket vanliga. Nackdelen med en räntebärande placering är att den i regel ger en låg värdestegring. Exempel på räntebärande placeringar är sparkonton, privatobligationer och räntefonder.

Kurserna fastställs löpande såväl på instrument med kort löptid (mindre än ett år), till exempel statsskuldväxlar, som på instrument med längre löptider, till ex-

empel obligationer. Detta sker på penning- och obligationsmarknaden. Marknadsräntorna påverkas av analyser och bedömningar som Riksbanken och andra större institutionella marknadsaktörer gör av hur utvecklingen av ett antal ekonomiska faktorer som inflation, konjunktur, ränteutvecklingen i Sverige och i andra länder och så vidare kommer att utvecklas på kort och lång sikt. Riksbanken vidtar även så kallade penningpolitiska operationer i syfte att styra utvecklingen av marknadsräntorna så att inflationen håller sig inom fastställda mål. De finansiella instrument som handlas på penning- och obligationsmarknaden, till exempel statsobligationer, statsskuldväxlar och bostadsobligationer, handlas ofta i mycket stora poster (mångmiljonbelopp). En form av räntebärande instrument är s.k. diskonteringspapper där instrumentet säljs med rabatt. Vid försäljningen beräknas priset på instrumentet genom att diskontera lånebeloppet inklusive beräknad ränta till nuvärde. Nuvärdet eller kursen är lägre än det belopp som erhålls vid återbetalningen (nominella beloppet). Bankcertifikat och statsskuldväxlar är exempel på diskonteringspapper, liksom obligationer med så kallad nollkupongskonstruktion.

Det förekommer även ränteinstrument och andra sparformer där räntan är skyddad mot inflation och placeringen därför ger en fast, real ränta.

Om marknadsräntorna går upp kommer kursen på tidigare utgivna räntebärande finansiella instrument att falla om de har fast ränta, eftersom nya lån ges ut med en räntesats som följer aktuell marknadsränta och därmed ger högre ränta än vad det utgivna instrumentet ger. Omvänt stiger kursen på det utgivna instrumentet när marknadsräntan går ned. Lån utgivna av stater och kommuner anses vara riskfria vad gäller återbetalningen, vilket således gäller för stats- och kommunobligationer. Andra emittenter än stater och kommuner kan ibland, vid utgivning av obligationer, ställa säkerhet i form av andra finansiella instrument eller annan egendom (sak- eller realsäkerhet).

Det finns även andra räntebärande instrument som innebär en högre risk än obligationer om emittenten skulle få svårigheter att återbetala lånet, till exempel efterställda obligationer eftersom de lånen återbetalas först efter det alla andra fordringsägare fått betalt. Räntebärande instrument som emitteras av kreditinstitut kan omfattas av en sk. resolutionsregleringen, innehåller ytterligare risker. Läs mer om resolutions-

reglering i avsnitt 17. Villkorade konvertibla obligationer (på engelska contingent convertibles), så kallade cocos, är en annan typ av komplex produkt med risker som kan vara mycket svåra att förstå. I grunden är de obligationer som under vissa förutbestämda händelser kan skrivas ned, det vill säga förlora hela eller delar av sitt värde, eller omvandlas till aktier.

En form av ränterelaterade instrument är säkerställda obligationer. Dessa är förenade med en särskild förmånsrätt enligt speciell lagstiftning. Regelverket kring säkerställda obligationer syftar till att en investerare ska få full betalning enligt avtalad tidplan även om obligationens utgivare skulle gå i konkurs, förutsatt att den egendom som säkerställer obligationen är tillräckligt mycket värd.

## Derivatinstrument

Derivatinstrument är ett finansiellt instrument vars värde är beroende på en annan underliggande tillgång. Derivatinstrument kan till exempel vara optioner, terminer, warranter, swappar, contracts for difference (CFD). Det förekommer olika slag av underliggande tillgång, till exempel aktier, obligationer, råvaror och valutor. Derivatinstrument kan till exempel användas för att skapa ett skydd mot en oönskad prisutveckling på den underliggande tillgången eller för att uppnå vinst eller avkastning med en mindre kapitalinsats än vad som krävs för att göra en motsvarande affär direkt i den underliggande tillgången.

Kursen i ett derivatinstrument är beroende av kursen i den underliggande tillgången. En särskild omständighet är att prisutvecklingen på derivatinstrumentet oftast är kraftigare än prisutvecklingen på den underliggande tillgången. Prisgenomslaget kallas hävstångseffekt och kan leda till större vinst på insatt kapital än om placeringen hade gjorts direkt i den underliggande tillgången. Dock kan hävstångseffekten lika väl medföra större förlust på derivatinstrumenten jämfört med värdeförändringen på den underliggande tillgången, om prisutvecklingen på den underliggande tillgången blir annorlunda än den förväntade. Hävstångseffekten, det vill säga derivatinstrumentets förhöjda prisförändring jämfört med prisförändringen i den underliggande tillgången, varierar beroende på derivatinstrumentets konstruktion och användningssätt. Stora krav ställs därför på bevakningen av prisutvecklingen på derivatinstrumentet och på den underliggande tillgången. Investeraren bör i eget in-



trasse vara beredd att agera snabbt, ofta samma dag, om placeringen i derivatinstrument skulle komma att utvecklas i ofördelaktig riktning. Det är också viktigt att i sin riskbedömning beakta att möjligheten att avveckla en position/ett innehav kan försvåras vid en negativ prisutveckling.

För ytterligare information om derivatinstrument, se Information om handel med optioner, terminer och andra derivatinstrument

## Handel med finansiella instrument

Handel med finansiella instrument sker i huvudsak i organiserad form vid en handelsplats. Handeln sker genom de värdepappersföretag som deltar i handeln vid handelsplatsen. Kunden måste normalt kontakta ett sådant värdepappersföretag för att köpa eller sälja finansiella instrument. För mer information om var värdepappersföretag utför kundens order, se aktuell Riktlinje för utförande och vidarebefordran av värdepappersuppdrag.

Handeln på reglerade marknader, handelsplattformar och andra platser utgör en andrahandsmarknad för finansiella instrument som ett bolag redan givit ut (emitterat). Om andrahandsmarknaden fungerar väl, det vill säga det är lätt att hitta köpare och säljare och det noteras anbudskurser från köpare och säljare samt avslutskurser (betalkurser) från gjorda affärsavslut fortlöpande, har även bolagen en fördel genom att det blir lättare att vid behov emittera nya instrument och därigenom få in mer kapital till bolagets verksamhet. Förstahandsmarknaden, eller primärmarknaden, kallas den marknad där köp/teckning av nyemitterade instrument sker.

## Handelsplatser och andra utförandeplatser

Med handelsplatser avses reglerade marknader och de två formerna av handelsplattformar; MTF-plattform och OTF-plattform. Därtill kan kunders handel utföras via ett värdepappersföretag som agerar som systematisk internhandlare (SI), marknadsgarant eller annan person som tillhandahåller likviditet.

## Reglerad marknad

På en reglerad marknad handlas olika typer av finansiella instrument. För finansiella instrument som har getts ut av aktiebolag är det endast instrument som har getts ut av publika aktiebolag som kan noteras och handlas på en reglerad marknad. Det ställs stora

krav på sådana bolag, bland annat avseende bolagets storlek, verksamhetshistoria, ägarspridning och offentlig redovisning av bolagets ekonomi och verksamhet.

I Sverige finns i dagsläget två reglerade marknader: NASDAQ Stockholm AB (Stockholmsbörsen) och Nordic Growth Market NGM AB (NGM)

## MTF-plattform

En MTF-plattform (MTF) kan beskrivas som ett handelssystem som organiseras och tillhandahålls av en börs eller ett värdepappersföretag. Det ställs typiskt sett lägre krav, i form av till exempel informationsgivning och verksamhetshistoria, på de finansiella instrument som handlas på en handelsplattform jämfört med finansiella instrument som handlas på en reglerad marknad.

I Sverige finns i dagsläget tre MTF:er: Spotlight, First North och Nordic MTF.

## OTF-plattform

En OTF-plattform (OTF) är på många sätt lik en MTF-plattform. Men på en OTF-plattform får bara finansiella instrument som inte är aktier eller aktierelaterade handlas, såsom obligationer och derivatinstrument. Vidare får OTF-plattformen ha friare regler för handeln inklusive ordermatchningen än vad reglerade marknader och MTF-plattformar får ha.

## Systematisk internhandlare, marknadsgarant eller annan person som tillhandahåller likviditet

En systematisk internhandlare (SI) är ett värdepappersföretag som på ett organiserat, frekvent och systematiskt sätt handlar för egen räkning genom att utföra kundorder utanför en reglerad marknad eller en handelsplattform. En systematisk internhandlare är skyldig att offentliggöra marknadsmässiga anbud, det vill säga på köp- och säljpriser, för likvida finansiella instrument som handlas på en handelsplats och som den systematiska internhandlaren bedriver systematisk internhandel för.

Handel mot ett instituts eget lager eller mot andra kunder kan även äga rum genom ett värdepappersföretag utan att det är fråga om systematisk internhandel. Institutet i fråga utgör i sådant fall marknadsgarant eller annan tillhandahållare av likviditet.

## Handels- och noteringslistor

När det gäller aktier delar vanligen handelsplatser in aktierna i olika listor, vilka publiceras till exempel på handelsplatsens webbplats, i dagstidningar och andra medier. Avgörande för på vilken lista ett bolags aktier handlas kan vara bolagets börsvärde, till exempel Stockholmsbörsens Large-, Mid- och Small cap. De mest omsatta aktierna kan också finnas på en särskild lista. Vissa värdepappersföretag publicerar även egna listor över finansiella instrument som handlas via institutet, kurser till vilka instrumenten handlas etc. Aktier på listor med höga krav och hög omsättning anses normalt kunna innebära en lägre risk än aktier på andra listor.

Information om kurser med mera avseende aktier såväl som andra typer av finansiella instrument, exempelvis fondandelar, optioner och obligationer, publiceras också regelbundet via till exempel handelsplatsernas webbsidor, i dagstidningar och andra medier.

## Blankning

Blankning innebär att den som lånat finansiella instrument, och samtidigt förbundit sig att vid en senare tidpunkt till långivaren återlämna instrument av samma slag, säljer de lånade instrumenten. Vid försäljningen räknar låntagaren med att vid tidpunkten för återlämnandet kunna anskaffa instrumenten på marknaden till ett lägre pris än det till vilka de lånade instrumenten såldes. Skulle priset i stället ha gått upp, uppstår en förlust, vilken vid en kraftig prishöjning kan bli avsevärd.

Till skillnad från vissa delar av världen är det inom EU i regel otillåtet med s.k. naken blankning. Naken blankning innebär att säljaren vid tidpunkten för blankningen inte har lånat värdepappret eller försäkrat sig om att det kan lånas.

## Belåning

Det går att belåna finansiella instrument. För att göra det krävs dock en godkänd kreditbedömning och ett kreditavtal. Detta innebär att låntagaren lånar pengar med de finansiella instrumenten som säkerhet (pant). Med de lånade pengarna kan låntagaren investera mer pengar i finansiella instrument än vad denne hade haft möjlighet till utan lånet.

Om kunden investerar lånade pengar i finansiella

instrument innebär detta, utöver möjligheten till högre avkastning, även att kunden utsätter sig för högre risk. Denna utökade risk fungerar på liknande sätt som vid handel av finansiella instrument med inbyggd hävstång (se exempelvis avsnitt 2.10 om hävstångscertifikat).

Om kunden har finansierat en investering med lånade pengar och investeringen därefter sjunker kraftigt i värde, kan detta få som konsekvens att långivaren på egen hand säljer de värdepapper som kunden pantsatt som säkerhet för lånet och kunden kan även behöva skjuta till ytterligare likvida medel för att läka säkerhetsbristen.

Ytterligare allmän information om olika typer av finansiella instrument och handel med finansiella instrument jämte förslag till ytterligare litteratur på området återfinns också till exempel på Konsumenternas bank- och finansbyrås webbsidor, [www.konsumenternas.se](http://www.konsumenternas.se) och på SwedSecs webbsidor, [www.swedsec.se](http://www.swedsec.se).

## Alternativa placeringar

Med alternativa placeringar menas placeringar som inte faller inom ramen för traditionella aktie- eller ränteplaceringar. Det kan vara olika instrument som till exempel valutor, råvaror, fastighetsfonder, hedgefonder, private equity-placeringar eller private equity-fonder. Värdet på alternativa placeringar följer inte samma mönster och cykler som värdet på traditionella placeringar och används därför ofta för diversifiering av portföljer. Ett inslag av alternativa placeringar i en portfölj har ofta som mål att sprida riskerna samt öka möjligheterna till avkastning när aktier och räntor har sämre utsikter. Det finns alternativa placeringar i många olika risknivåer och värdeutvecklingen på alternativa placeringar kan avvika märkbart från den allmänna marknadsutvecklingen och variera kraftigt.

Riskerna som är förknippade med alternativa placeringar avviker ofta från riskerna förknippade med traditionella placeringar. Likviditetsrisken varierar mellan olika typer av alternativa placeringar. Vissa alternativa placeringar har daglig likviditet. Fastighets- och hedgefonder handlas vanligen med begränsade intervall, till exempel månads-, kvartals- eller halvårsvis och fonderna kan i sin tur investera i innehav med begränsad likviditet. En realisering kan dröja beroende på placeringsobjektens handelsintervall och på underliggande innehavs likviditet. I vissa fall kan en

oplanerad realisering medföra ytterligare kostnader för kunden på grund av den alternativa placeringens villkor. Även i övrigt kan det vara högre kostnader samt högre minimiinvesteringar förknippade med alternativa placeringar än med traditionella placeringar.

## Produkter som omfattas av ägar- och investeransvar

Genom den så kallade resolutionsregleringen har en ny princip tagits i bruk inom den europeiska bankregleringen: ägar- och investeransvar. Med ägaransvar avses det ansvar som ägarna för ett bolag bär för bolagets ekonomiska framgång, exempelvis vid en konkurs. Med investeransvar avses att i samband med tillräckligt stora förluster kan även bolagets borgenärer (bland annat de som investerat i bolagets masskuldebrev) helt eller delvis förlora kapitalet i sin skuldplacering.

Denna nya princip innebär att kreditinstitut och värdepappersföretag som råkar i ekonomiska svårigheter inte längre kommer att räddas med statligt kapital.

Ägaransvaret omfattar exempelvis aktier och andra egenkapitalinstrument som emitterats av ett kreditinstitut eller ett värdepappersföretag.

Skulder som omfattas av investeransvaret är exempelvis masskuldebrevslån, debenturer, olika spar- och avkastningsobligationer samt olika indexlån oberoende av om de är kapitalskyddade eller inte. Masslån som beviljats mot säkerhet är tryggade och omfattas inte av investeransvaret, förutsatt att lånebeloppet inte överstiger säkerhetens värde. Insättningar som omfattas av insättningsgarantin (upp till 100 000 euro) är tryggade.

Ägar- och investeransvaret kan också inverka på värdet på övriga investeringsprodukter, exempelvis värdepappersfonder, vilka har ovan nämnda instrument som underliggande instrument. Kundmedel som en kund har överfört till kreditinstitutet eller värdepappersföretaget för att placeras vidare omfattas däremot inte av investeransvaret.

## Risker med produkter som omfattas av ägar- och investeransvar

Ägaransvar enligt resolutionsregleringen medför att redan de första resolutionsåtgärderna, vilka är svårare för en investerare att förutse än konkurs, kan leda

till att värdet på alla de värdepapper som räknas till kreditinstitutets eller värdepappersföretagets eget kapital nollställs och att investerarens hela ägarandel blir värdelös.

Med hjälp av investeransvaret omvandlas kreditinstitutets eller värdepappersföretagets skulder till kapital. Förfarandet motsvarar borgenärernas förluster i en situation där man hade låtit institutet gå i konkurs, eftersom skulderna skrivs ned i samma prioritetsordning som vid konkurs. Det är också möjligt att förlänga tiden för återbetalningen av skulden eller att skjuta upp räntebetalningen.

## Ändringar och uppdateringar

Denna information kan komma att ändras. Ändringarna kommer att finnas tillgängliga på bankens kontor och webbplats, [www.alandsbanken.se](http://www.alandsbanken.se) samt kan erhållas från bankens Kundservice tfn +46 (0) 771 415 415. Ändringar och uppdateringar träder i kraft dagen efter att de har publicerats.